ISSN: 2717-3216 *Volume 12, Issue 2 (2025), 32-47* https://www.ijfpjournal.ir/

Iranian Journal of Family Psychology

Research Paper

https://doi.org/10.22034/ijfp.2026.2070858.1435

Predicting Life Satisfaction and Eudaimonic Well-being through Hope for Parenting with the Mediating Role of the Sense of Relational Entitlement

Naser Abbasi[1], Haniyeh Saeedi Chavan[2], Zahra Akhavi Samarein[3], Mahshid Keyvanlou[4*]

1. PhD Student in Counseling, Faculty of Educational Sciences and Psychology, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran
2. MSc in Career Counseling, Faculty of Educational Sciences and Psychology, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran
3. Associate Professor, Department of Counseling, Faculty of Educational Sciences and Psychology, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran
4. MSc in School Counseling, Faculty of Educational Sciences and Psychology, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran

Article Info.

Received: 3 Sep 2025

Revised: 17 Oct 2025

Accepted: 11 Dec 2025

Keywords:

Life Satisfaction, Eudaimonia, Hope for Parenting, The Sense of Relational Entitlement, Parents.

Abstract

Abstract

Life satisfaction and eudaimonic well-being are considered key indicators of psychological well-being, and identifying their influential factors holds particular significance within healthcare systems, given the reciprocal relationship between mental and physical health. Accordingly, the present study was conducted to predict life satisfaction and eudaimonic well-being through hope for parenting with the mediating role of the sense of relational entitlement among parents. This research was descriptive-correlational and based on structural equations. The statistical population comprised parents of first-grade middle school students in Zanjan in 2025; among them, 245 individuals were selected using a multi-stage cluster random sampling method. Data were collected using the Parental Hope Scale (Cole & Molloy, 2019), the Sense of Relational Entitlement (Tolmacz et al., 2021), the Riverside Eudaimonia Scale (Margolies et al., 2022), and the Life Satisfaction Scale (Margolies et al., 2019). The data were then analyzed using SPSS (version 27) and Smart PLS (version 4). The results indicated that hope for parenting had a direct and significant effect on life satisfaction and eudaimonic well-being. Furthermore, maladaptive relational competence played a significant mediating role in this relationship. Investigations revealed that excessive relational competence did not exhibit a significant mediating role; however, restricted relational competence, as the sole validated subscale, fulfilled this role. The suppression of genuine needs by parents, despite possessing parental hope, could lead to a reduction in satisfaction and well-being through the weakening of relationships and emotional needs. Therefore, it is recommended that family counselors assist in improving parents' psychological state by focusing on enhancing hope for parenting and reducing restricted relational competence.

***Corresponding author**
Email: m.keyvanlou75@gmail.com

How to Cite:
Abbasi, N., Saeedi Chavan, H., Akhavi Samarein, Z., & Keyvanlou, M. (2025). Predicting Life Satisfaction and Eudaimonic Well-being through Hope for Parenting with the Mediating Role of the Sense of Relational Entitlement. *Iranian Journal of Family Psychology. 12*(2), 32-47. https://doi.org/10.22034/ijfp.2026.2070858.1435

©The Author(s). Published by Family Psychology Association of Iran.
This article is an open access article licensed under the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

ISSN: 2717-3216 https://www.ijfpjournal.ir/

روانشناسی خانواده
دوره دوازدهم، شماره ۲، پاییز و زمستان ۱۴۰۴

مقاله پژوهشی

پیش بینی رضایت از زندگی و بهزیستی فضیلت‌گرا بر اساس امید والدگری با نقش میانجی حس شایستگی ارتباطی در والدین

ناصر عباسی[۱]، حانیه سعیدی چوان[۲]، زهرا اخوی ثمرین[۳]، مهشید کیوانلو[۴*]

۱. دانشجوی دکتری مشاوره، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران .
۲. کارشناسی ارشد مشاوره شغلی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران
۳. دانشیار، گروه مشاوره، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران .
٤. کارشناسی ارشد مشاوره مدرسه، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران

اطلاعات مقاله

دریافت: ۱۴۰۴/۰۶/۱۲

بازنگری: ۱۴۰۴/۰۷/۲۵

پذیرش: ۱۴۰۴/۰۹/۲۰

کلیدواژه‌ها:

رضایت از زندگی،

بهزیستی فضیلت‌گرا،

امید والدگری،

حس شایستگی ارتباطی،

والدین

چکیده

رضایت از زندگی و بهزیستی فضیلت‌گرا از شاخص‌های اصلی بهزیستی روان‌شناختی به شمار می‌آیند و شناسایی عوامل مؤثر بر آن‌ها در نظام‌های مراقبت بهداشتی اهمیت ویژه‌ای دارد؛ زیرا سلامت روان و جسم رابطه‌ای متقابل بر یکدیگر دارند. بر همین اساس، پژوهش حاضر با هدف پیش‌بینی رضایت از زندگی و بهزیستی فضیلت گرا بر اساس امید والدگری و با نقش میانجی حس شایستگی ارتباطی در والدین انجام شد. این پژوهش از نوع توصیفی ـ همبستگی و مبتنی بر معادلات ساختاری بود. جامعه آماری شامل والدین دانش‌آموزان دوره اول متوسطه شهر زنجان در سال ۱۴۰۴ بود که از میان آن‌ها ۲۴۵ نفر به روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند. داده‌ها از طریق مقیاس امیدوالدگری (Cole & molloy, 2021)، حس شایستگی ارتباطی (Tolmacz et al. 2011)، بهزیستی فضیلت‌گرا (Margolis et al., 2022) و رضایت از زندگی (Margolies et al., 2019) گردآوری و با استفاده از نرم‌افزارهای SPSS نسخه ۲۷ و Smart PLS نسخه ۴ تحلیل شدند. طبق نتایج امید والدگری اثر مستقیم و معناداری بر رضایت از زندگی و بهزیستی فضیلت گرا دارد. همچنین حس شایستگی ارتباطی ناسازگارانه در این رابطه نقش میانجی معنادار ایفا می‌کند. بررسی‌ها نشان داد که شایستگی ارتباطی مفرط نقش میانجی‌گری معناداری نداشت، اما شایستگی ارتباطی محدودشده به‌عنوان تنها زیرمقیاس تأییدشده، این نقش را ایفا می‌کند. سرکوب نیازهای واقعی توسط والدین، با وجود امید والدگری، می‌تواند از طریق تضعیف روابط و نیازهای عاطفی، منجر به کاهش رضایت و بهزیستی شود. بنابراین، توصیه می‌شود مشاوران خانواده با تقویت امید والدگری و کاهش شایستگی ارتباطی محدودشده، به بهبود وضعیت والدین کمک کنند.

***نویسنده مسئول:**

پست الکترونیکی: m.keyvanlou75@gmail.com

استناد به این مقاله:

عباسی، ناصر، سعیدی چوان، حانیه، اخوی ثمرین، زهرا، کیوانلو، مهشید (۱۴۰۴). پیش بینی رضایت از زندگی و بهزیستی فضیلت‌گرا بر اساس امید والدگری با نقش میانجی حس شایستگی ارتباطی در والدین. *روانشناسی خانواده*، ۱۲(۲)، ۳۲-۴۷.

مقدمه

رضایت از زندگی[1] و بهزیستی فضیلت‌گرا[2] به‌عنوان دو شاخص کلیدی بهزیستی روان‌شناختی در دهه‌های اخیر توجه گسترده پژوهشگران را در حوزه روان‌شناسی مثبت‌گرا به خود جلب کرده‌اند (Díaz et al., 2015). این دو مؤلفه نه‌تنها به‌عنوان پیامدهای فردی اهمیت دارند، بلکه با سلامت عمومی جامعه، کیفیت روابط خانوادگی و انسجام اجتماعی نیز ارتباط دارند. رضایت از زندگی یک ارزیابی شناختی کلی از وضعیت فرد نسبت به زندگی خویش است و نشان می‌دهد افراد تا چه حد از زندگی خود خرسند هستند (Santillana & Martínez, 2025). پژوهش‌ها نشان داده‌اند افرادی که سطح بالاتری از رضایت از زندگی دارند، از هیجان‌های مثبت بیشتری برخوردارند، ارزیابی مثبت‌تری از خود و دیگران دارند و کمتر در معرض افسردگی و اضطراب قرار می‌گیرند (Thompson et al., 2022). رضایت از زندگی، رایج‌ترین شاخص بهزیستی ذهنی[3]، صرفاً یک مفهوم لذت‌گرایانه[4] نیست و شامل بسیاری از مؤلفه‌های فضیلت‌گرایانه[5] است.

بهزیستی فضیلت‌گرا مرتبط با ارزیابی‌های فرد از زندگی خویش است؛ این ارزیابی‌ها دربرگیرنده واکنش‌های شناختی و هیجانی فرد به حوادث و قضاوت‌هایی است که وی درباره رضایت از زندگی خود ارائه می‌دهد (Santillana & Martínez, 2025). بهزیستی فضیلت‌گرا بر تحقق توانایی‌های بالقوه، رشد فردی، روابط معنادار و جستجوی معنا در زندگی تأکید دارد (Brito & Soares, 2023; Smith & Jones, 2025). لذت‌گرایی بر شادی، عاطفه مثبت و رضایت از زندگی تأکید دارد؛ درحالی‌که فضیلت‌گرایی شامل زندگی عمیقاً رضایت‌بخش، جستجوی اصالت، معنا و رشد شخصی است (Doe & Smith, 2024). برخلاف بهزیستی لذت‌گرا که بر لذت و اجتناب از درد تمرکز دارد، بهزیستی فضیلت‌گرا پایدارتر و برای سلامت روان بلندمدت سودمندتر است (Margolis & Lyubomirsky, 2023; Smith & Jones, 2025). پژوهش‌های اخیر مانند طراحی مقیاس بهزیستی فضیلت‌گرا نشان داده‌اند که ابعاد معنا، رشد فردی و ارتباطات مثبت بخش جدایی‌ناپذیر از این سازه‌اند و می‌توانند شاخص معتبرتری از سلامت روان مثبت باشند (Margolis et al., 2023)؛ لذا، با توجه به مکمل‌بودن رضایت از زندگی و بهزیستی فضیلت‌گرا در تبیین سلامت روان پایدار و نقش حیاتی والدگری در تأثیرگذاری هم‌زمان بر ارزیابی‌های شناختی و تحقق ارزش‌های معنوی، بررسی هم‌زمان این دو سازه می‌تواند چارچوبی جامع برای فهم کیفیت زندگی والدین فراهم کند. در این راستا، تمرکز بر امید والدگری و حس شایستگی ارتباطی به‌عنوان سازه‌های کلیدی انتقال‌دهنده این تأثیرات، برای شناسایی راهکارهای ارتقای بهزیستی والدین ضروری است (Li et al, 2023; Margolis & Lyubomirsky, 2023).

والدگری فرآیندی سرشار از مسئولیت‌های جدید، تغییر در نقش‌ها و روال‌های روزمره و مواجهه با استرس‌های متعدد است (Han, 2024). پژوهش‌ها نشان می‌دهند که استرس والدگری افزون بر تأثیر بر تعاملات والد–فرزند، می‌تواند استرس فرزندان را افزایش دهد و در نهایت سلامت روان والدین، احساس شایستگی آن‌ها و بهزیستی کلی خانواده را تحت تأثیر قرار دهد (Rusu, 2025). در این میان، داشتن امید در فرزندپروری بر رضایت از زندگی و بهزیستی فضیلت‌گرا مؤثر بوده و به‌عنوان یکی از منابع مهم روان‌شناختی می‌تواند نقش حفاظتی و سازنده داشته باشد (Murphy, 2023; Santillana-Garcia & Martínez, 2025). مقیاس «امید والدگری[6]» که اخیراً ساخته و اعتباریابی شده است، نشان می‌دهد امید والدگری شامل جنبه‌های شناختی و انگیزشی مرتبط با نقش والدینی است و می‌تواند پیامدهای روانی مثبت والدین و فرزندان را پیش‌بینی کند (Cole & Molloy, 2023). امید بر اساس نظریه Snyder et al. (1991) نوعی تفکر هدف‌مدار است که شامل توانایی تصور مسیرهای گوناگون برای دستیابی به اهداف (تفکر مسیر) و انگیزه حرکت در این مسیرها (تفکر عاملی) می‌شود. والدین امیدوار اهداف تربیتی روشنی برای فرزندان

1 Life Satisfaction
2 Eudaimonia
3 Subjective well-being
4 Hedonic
5 eudaimonic
6 Hope for Parenting

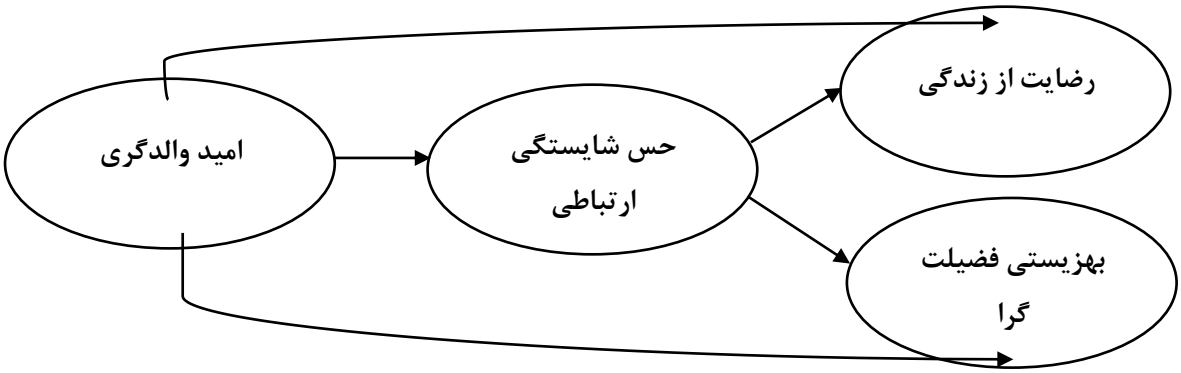
خود تعیین کرده، راه‌های متنوعی برای تحقق آن‌ها می‌یابند و حتی در مواجهه با موانع، انگیزه خود را حفظ می‌کنند (Candel, 2023). در مقابل، والدین با امید پایین‌تر در مواجهه با چالش‌ها سریع‌تر دلسرد می‌شوند و ممکن است از پیگیری اهداف خود دست بکشند؛ امری که با ناسازگاری روانی و افزایش خطر افسردگی همراه است (Chongwo et al., 2023). امید با حوزه‌های بهزیستی فضیلت‌گرا؛ مانند سلامت فردی، خانواده، معنا و معنویت مرتبط است و ارتقای بهزیستی فضیلت‌گرا از طریق مداخلات با تمرکز بر امید و مشارکت هدفمند مورد تأکید قرار گرفته است (Brito & Soares, 2023). مطالعات نشان داده‌اند امید والدگری از طریق افزایش انعطاف‌پذیری شناختی[1]، ارتقای روابط مثبت و کاهش خودانتقادی[2] (Yıldırım & Soğancı, 2024; Wang et al., 2025)، نه‌تنها استرس و اضطراب والدگری[3] را کاهش می‌دهد، بلکه با تقویت معنابخشی به زندگی، به بهبود رضایت از زندگی و بهزیستی فضیلت‌گرا منجر می‌شود (Brito & Soares, 2023; Candel & Turliuc, 2021; Cole & Molloy, 2023). یافته‌ها نشان می‌دهد که امید رابطه‌ای مثبت و معنادار با بهزیستی دارد. پژوهش‌های جدید نیز ارتباط امید با رضایت از زندگی و کیفیت روابط زناشویی را تأیید کرده‌اند (Candel & Turliuc, 2021; Vélez et al., 2024). در ایران نیز پژوهش‌های متعددی بر اهمیت امید در خانواده تأکید کرده‌اند، اما بیشتر آن‌ها به ابعاد کلی امید یا نقش آن در مقابله با استرس پرداخته و کمتر به امید والدگری به‌عنوان سازه‌ای مستقل توجه کرده‌اند (Alipour Gorand et al., 2022).

یکی از سازه‌هایی که می‌تواند در ارتباط بین امید والدگری و شاخص‌های بهزیستی نقش ایفا کند، حس شایستگی ارتباطی[4] است. این سازه به ادراک فرد از استحقاق خود در روابط اشاره دارد و می‌تواند به شکل‌های متفاوتی بروز یابد (Tolmacz & Mikulincer; 2011). این سازه سه نوع متمایز دارد: شایستگی جرأت‌مندانه به‌عنوان شکل سازگارانه بیان سالم و واقع‌بینانه نیازها؛ شایستگی افراطی که با انتظارات غیرواقع‌بینانه و طلب برآورده شدن بی‌قیدوشرط نیازها همراه است؛ و شایستگی محدود که به نادیده گرفتن و اجتناب از بیان نیازهای واقعی اشاره دارد. اهمیت این سازه در خانواده از آن روست که حس شایستگی ارتباطی به‌طور مستقیم با بهزیستی، سبک‌های دلبستگی، هیجان‌ها و رضایت از زندگی مرتبط دانسته شده است (Tolmacz et al., 2016; Tolmacz & Mikulincer, 2011). پژوهش‌ها نشان داده‌اند که اشکال ناسازگارانه حس شایستگی ارتباطی (افراطی و محدود) با کاهش کیفیت روابط زناشویی، افزایش تعارضات بین‌فردی و سطوح بالاتر افسردگی و اضطراب در ارتباط هستند (Candel, 2023; Grubbs & Exline, 2016)؛ درحالی‌که شکل جرأت‌مندانه می‌تواند به افزایش سلامت روان و بهبود کیفیت روابط کمک کند، اما تمرکز بیشتر پژوهش‌ها بر جنبه‌های منفی آن بوده است (Çıkrıkçı, 2024; Tolmacz & Mikulincer, 2011). در این میان، امید والدگری نیز ممکن است از طریق تقویت خودکارآمدی و کاهش خودانتقادی (Zhang, 2024)، به شکل‌گیری شایستگی جرأت‌مندانه و تضعیف الگوهای ناسازگارانه (افراطی/محدود) منجر شود.

امید والدگری به‌عنوان یک منبع روان‌شناختی مهم، اثر مثبتی بر رضایت از زندگی و بهزیستی والدین دارد. این اثر از طریق حس شایستگی ارتباطی تقویت می‌شود؛ به‌گونه‌ای که امید بالاتر با بهبود جرأت‌مندی و الگوهای ارتباطی، کیفیت روابط خانوادگی و رضایت والدین را افزایش می‌دهد. با توجه به نقش محوری خانواده در جامعه ایرانی، بررسی این موضوع اهمیت ویژه‌ای دارد (Karimi et al., 2023). این پژوهش با هدف تبیین عوامل مؤثر بر رضایت از زندگی و بهزیستی فضیلت‌گرا در والدین ایرانی انجام می‌شود؛ زیرا پژوهش‌های داخلی اندکی به رابطه این سازه‌ها، به‌ویژه نقش امید والدگری، پرداخته‌اند. همچنین، نقش میانجی‌گرانه حس شایستگی ارتباطی در این زمینه کمتر بررسی شده است. هدف نهایی تحقیق، آزمودن مدلی است که در آن امید والدگری به‌صورت مستقیم و غیرمستقیم (با واسطه اشکال محدود و افراطی حس شایستگی ارتباطی) رضایت از زندگی و بهزیستی فضیلت‌گرای والدین را پیش‌بینی می‌کند. مسیرهای این مدل علاوه‌بر شواهد تجربی، بر پایه نظریه‌های

1 Cognitive flexibility
2 Reducing self-criticism
3 Parental anxiety
4 The Sense of Relational Entitlement

روان‌شناسی مثبت، نظریه خودکارآمدی بندورا و نظریه امید والدگری شکل گرفته‌اند. بر اساس این نظریه‌ها، باور والدین به توانایی‌های خود در مدیریت نقش والدگری (امید والدگری) می‌تواند رضایت از زندگی و بهزیستی فضیلت‌گرا را افزایش دهد، و اشکال محدود یا افراطی حس شایستگی ارتباطی ممکن است نقش میانجی در این مسیر داشته باشند. نوآوری این پژوهش در دو بعد قابل طرح است: تمرکز بر نقش میانجی‌گرانه اشکال منفی حس شایستگی ارتباطی در خانواده‌های ایرانی و توجه به بهزیستی فضیلت‌گرا. این رویکرد به شناسایی مسیرهای اثرگذار بر سلامت روان والدین ایرانی می‌انجامد. انتظار می‌رود یافته‌ها، افزون بر غنی‌سازی ادبیات علمی، کاربردهای عملی برای مشاوران خانواده و متخصصان سلامت روان داشته و راهکارهای نوینی برای ارتقای کیفیت زندگی والدین و خانواده‌ها ارائه دهد. شکل ۱ مدل مفروض پژوهش را نشان می‌دهد.

شکل ۱. مدل مفروض پژوهش

روش

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر روش اجرا توصیفی – همبستگی بود و در آن از رویکرد مدل‌یابی معادلات ساختاری (SEM) استفاده شد. جامعه آماری شامل والدین (پدر و مادر) دانش‌آموزان دوره اول متوسطه در شهر زنجان در سال ۱۴۰۴ بود. پیش از آغاز پژوهش، مجوزهای لازم از اداره کل آموزش‌وپرورش استان اخذ شد و پس از هماهنگی‌های مربوطه، نمونه‌گیری انجام شد. نمونه‌گیری به روش خوشه‌ای تصادفی چندمرحله‌ای صورت گرفت. ابتدا از میان نواحی آموزش‌وپرورش شهر زنجان، ناحیه ۲ به‌عنوان خوشه اصلی انتخاب شد و سپس دو مدرسه پسرانه دوره اول متوسطه به‌صورت تصادفی از این ناحیه برگزیده شدند. والدینی که معیارهای ورود به پژوهش را دارا بودند، برای شرکت در مطالعه دعوت شدند. لینک پرسش‌نامه‌ها به‌صورت آنلاین و از طریق پیام‌رسان شاد برای آن‌ها ارسال شد و پیش از پاسخ‌گویی، هدف و اهمیت پژوهش برای والدین توضیح داده شد و رضایت آگاهانه آن‌ها دریافت گردید. معیارهای ورود شامل تمایل به شرکت در پژوهش تأهل و سکونت مشترک با خانواده، توانایی پاسخ‌گویی آنلاین، نداشتن اختلالات روان‌شناختی و عدم مصرف داروهای روان‌پزشکی(بر اساس خود اظهاری) بود. معیارهای خروج شامل پاسخ ناقص یا غیرقابل قبول پرسش‌نامه‌ها بود. با توجه به حداکثر تعداد ۳ متغیر مستقل در مدل اندازه‌گیری و ساختاری، برای دستیابی به توان آماری ۸۰ درصد و کسب حداقل ضریب تعیین (R^2) برابر ۰/۱۰ با سطح معنی‌داری ۵ درصد، حداقل ۱۲۴ مشاهده مورد نیاز است (Hoyle, 1995). با این حال، از آنجا که افزایش حجم نمونه موجب بهبود دقت و سازگاری برآوردهای روش حداقل مربعات جزئی می‌شود، در این پژوهش با در نظر گرفتن احتمال افت نمونه، تعداد ۲۷۰ نفر به روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شد که در نهایت ۲۴۵ پرسشنامه معتبر وارد تحلیل آماری گردید.کلیه مراحل پژوهش مطابق با دستورالعمل‌های کمیته اخلاق انجام شد؛ مشارکت داوطلبانه بود و اطلاعات شرکت‌کنندگان به صورت محرمانه و ناشناس جمع‌آوری و صرفاً برای اهداف علمی استفاده شد. داده‌ها با استفاده از نرم‌افزارهای SPSS نسخه ۲۷ و Smart PLS نسخه ۴ تحلیل شدند.

ابزار سنجش

مقیاس رضایت از زندگی[1] (RLSs): این مقیاس توسط Margolis and Lyubomirsky (2019) طراحی و طی سه مطالعه روی افراد مجرد و متأهل در بازه سنی ۱۸ تا ۷۰ ساله اعتباریابی شده است. شامل یک عامل و ۶ گویه در طیف لیکرت ۷ درجه‌ای است . نمره‌گذاری آن بدین صورت است که کاملاًمخالفم با نمره ۱ تا کاملاً موافقم با امتیاز۷ نمره‌گذاری می‌شود. وگویه‌های ۲، ۴ و ۶ نیز به‌صورت معکوس می‌باشد. نمره بالا در این مقیاس نشان از رضایت از زندگی بالا در فرد است. پایایی این مقیاس با بررسی همسانی درونی (آلفای کرونباخ برابر ۰/۹۳) و آزمون مجدد با فاصله دوهفته‌ای (r=۰/۹۰) در حد بسیار مطلوبی گزارش شده است. از ویژگی‌های منحصر به فرد این ابزار می‌توان به این اشاره کرد که گویه‌های معکوس در آن طوری طراحی شده‌اند که فاقد فعل منفی بوده و به‌طور غیرمستقیم و بدون سوگیری، رضایت از زندگی را در فرد مورد سنجش قرار می‌دهد (Margolis et al., 2019). روایی و پایایی این مقیاس در ایران طی پژوهشی که توسط (Abbasi et al., 2025) انجام شد مورد تأیید قرار گرفت که طی آن آلفای کرونباخ برابر ۰/۸۰ محاسبه شد. در پژوهش حاضر همسانی درونی این ابزار با روش آلفای کرونباخ به مقدار ۰/۷۹ برآورد شد.

پرسشنامه بهزیستی فضیلت‌گرا[2] (RES): مقیاس بهزیستی فضیلت‌گرا (Margolis & Lyubomirsky, 2022) برای سنجش اینکه افراد به چه میزان به دستاوردهای فکری یا هنری و روابط مثبت در زندگی خود دست یافته‌اند و از بهزیستی فضیلت‌گرا برخوردارند، به‌کار می‌رود. این مقیاس طی سه مطالعه روی افراد مجرد و متأهل در بازه سنی ۱۸ تا ۷۰ ساله اعتباریابی شده است و دارای ۵ گویه و با ساختار تک‌عاملی می‌باشد. این مقیاس به صورت خودگزارشی است و نمره‌گذاری بصورت طیف لیکرت از کاملاً مخالفم با نمره ۱ تا کاملاً موافقم با نمره ۶ می‌باشد که نمره بالاتر نشان‌دهنده برخورداری بیشتر از بهزیستی فضیلت‌گرا می‌باشد. این مقیاس فاقد نمره‌گذاری معکوس است. پایایی این مقیاس با بررسی همسانی درونی (آلفای کرونباخ برابر ۰/۷۷) و آزمون مجدد با فاصله دوهفته‌ای (r=۰/۷۵) در حد مطلوب گزارش شده است. همچنین، مقیاس بهزیستی فضیلت‌گرا از روایی همگرای مناسبی نیز برخوردار بود؛ بدین صورت که رابطه مثبت و معناداری با متغیر رضایت از زندگی و شکوفایی از خود نشان داد که بیانگر روایی سازه این مقیاس است (Margolis & Lyubomirsky, 2019).

مقیاس امید برای فرزندپروری[3] (HPS): این مقیاس که توسط (Cole & molloy, 2021) برای سنجش میزان امید برای فرزندپروری ساخته شده دارای ۵ گویه در طیف لیکرت ۸ درجه‌ای است. نمره‌گذاری آن از «قطعاً نادرست» با نمره ۱ تا «قطعاً درست» با نمره ۸ صورت می گیرد. نمره بالا در این مقیاس نشان از امید بالا در والدگری فرد است. پایایی این مقیاس در مطالعه اصلی در حد مطلوب گزارش شده است. (آلفا: ۰/۹۳). همچنین، روایی همگرای مقیاس امید والدگری از طریق رابطه مستقیم با مقیاس‌های امید صفتی بزرگسالان[4] و درگیری پدرانه با نوزادان[5] تأیید شد. روایی واگرای مقیاس نیز از طریق رابطه معکوس با مؤلفه‌های استرس، اضطراب و افسردگی پرسشنامه DASS-21 تعیین گردید (Cole & molloy, 2021).

حس شایستگی ارتباطی (نسخه والدین)[6] (SRE-R): نسخه تجدیدنظر شده این مقیاس توسط Tolmacz et al. (2011) بازبینی و اصلاح گردید. این نسخه شامل ۱۵ گویه و ۲ خرده‌مقیاس (حس شایستگی مفرط و حس شایستگی محدودشده) است که بر اساس طیف لیکرت ۵ درجه‌ای از «کاملاً مخالفم=۱» تا «کاملاً موافقم=۵» نمره‌گذاری می‌شود. نمره بالاتر در خرده‌مقیاس مفرط نشان‌دهنده انتظارات افراطی و غیرواقع‌بینانه از شریک رمانتیک، و نمره بالاتر در خرده‌مقیاس محدودشده بیانگر کاهش جرأت ابراز نیازها و توقعات در روابط زوجی است (Tolmacz & Mikulincer, 2011). یافته‌های روانسنجی این مقیاس بر روی نمونه‌ای از ۴۲۹ معلم متأهل استان

1. Riverside Life Satisfaction
2 Riverside Eudaimonia Scale
3. Hope for Parenting Scale
4 Adult Trait Hope Scale
5 Paternal Involvement with Infants Scale
6 The Sense of Relational Entitlement Scale -Revised (SRE-R)

زنجان در سال ۱۴۰۰–۱۴۰۱ نشان داد که این ابزار دارای ساختار دو عاملی است و در هر دو جنس از تغییرناپذیری عاملی[1] برخوردار است (Rezaee et al., 2022). پایایی این مقیاس با استفاده از آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی (Composite Reliability) در حد مطلوب گزارش شد (برای خرده‌مقیاس شایستگی مفرط: آلفا= ۰/۸۷ و پایایی ترکیبی= ۰/۸۷؛ برای خرده‌مقیاس شایستگی محدودشده: آلفا= ۰/۸۰ و پایایی ترکیبی= ۰/۷۷). روایی همگرا و واگرا نیز از طریق محاسبه شاخص AVE و بررسی همبستگی بین سازه‌ها مورد تأیید قرار گرفت، هرچند AVE در خرده‌مقیاس محدودشده کمتر از حد مطلوب گزارش شد. همچنین نتایج تحلیل عاملی اکتشافی، تأییدی و مدل پاسخ مدرج، شواهدی از برازش مطلوب و ثبات عاملی این مقیاس را نشان دادند (Abbasi et al., 2025). به طور کلی، یافته‌ها حاکی از آن است که نسخه تجدیدنظر شده مقیاس حس شایستگی ارتباطی (SRE-R) در جامعه ایرانی از روایی و پایایی مناسب برخوردار بوده و می‌تواند در پژوهش‌های زوجی و خانوادگی مورد استفاده قرار گیرد. در پژوهش حاضر، بر اساس نتایج تحلیل عاملی تأییدی (CFA)، مدل ساختاری نهایی مبتنی بر ۱۱ گویه از مقیاس حس شایستگی ارتباطی (از مجموع ۱۵ گویه اولیه) تدوین گردید که در تحلیل‌های بعدی به کار گرفته شد.

یافته‌ها

شرکت‌کنندگان در پژوهش حاضر ۲۴۵ نفر بودند که شامل ۶۵٪ زن (۱۵۹ نفر) و ۳۵٪ مرد (۵۱ نفر) می‌شد. میانگین سنی افراد نمونه ۳۹/۷۶، با انحراف معیار ۸/۴۷ بود. بیشترین سهم از نظر مدرک تحصیلی دیپلم اختصاص داشت که برابر ۳۹٪ بود. میانگین مدت زمان تأهل ۱۹/۳۲ با انحراف استاندارد ۵/۵۰ بود و از این نظر بیشتر افراد در سال‌های ۱۵ تا ۲۰ از ازدواج خود قرار داشتند (۵۴٪). همچنین مشخص شد که ۶۷٪ شرکت‌کنندگان دارای فرزند بودند که اکثریت با تعداد ۲ فرزند (۵۷٪) بود. جدول ۱، شاخص‌های توصیفی و ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد.

جدول ۱. شاخص‌های توصیفی و ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش

متغیرها	۱	۲	۳	۴	۵	۶	میانگین	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی
۱-امید والدگری	۱						۳۴/۶۷	۴/۵۷	-۱/۳۱	۲/۰۷
۲-حس شایستگی ارتباطی (کل)	-۰/۱۸**	۱					۳۲/۱۰	۶/۹۷	-۰/۳1	۰/۲۳
۳-حس شایستگی ارتباطی مفرط	-۰/۱۲*	۰/۷۸**	۱				۱۴/۹۷	۴/۰۶	-۰/۳۵	-۰/۱۵
۴-حس شایستگی ارتباطی محدود	-۰/۱۷**	۰/۸۳**	۰/۳۰**	۱			۱۷/۱۳	۴/۵۶	-۰/۳۲	۰/۰۴
۵-بهزیستی فضیلت‌گرا	۰/۲۱**	-۰/۱۳*	-۰/۱۰*	-۰/۱۲*	۱		۲۹/۱۵	۴/۶۹	-۰/۵۹	۰/۳۰
۶- رضابت از زندگی	۰/۲۵**	-/۲۰**	-/۲۰**	-۰/۱۲*	۰/۱۴**	۱	۲۶/۷۵	۷/۴۲	-۰/۴۱	۰/۲۷

** در سطح ۰/۰۱ معنادار

طبق جدول ۱، میانگین و انحراف معیار نمرات امید والدگری به ترتیب برابر ۳۴/۶۷ و ۴/۵۷ بود. این مقادیر برای حس شایستگی ارتباطی به ترتیب برابر ۳۲/۱۰ و ۶/۹۷ بود. زیر مقیاس حس شایستگی ارتباطی مفرط میانگین برابر ۱۴/۹۷ و انحراف معیار ۴/۰۶ بود. میانگین و انحراف معیار زیر مقیاس حس شایستگی ارتباطی محدود نیز به ترتیب برابر ۱۷/۱۳ و ۴/۵۶ بود. از نظر بهزیستی فضیلت‌گرا این مقادیر

1 Measurement Invariance

برابر ۲۹/۱۵ و ۴/۶۹ و برای متغیر رضایت از زندگی نیز میانگین و انحراف معیار به ترتیب برابر ۲۶/۷۵ و ۷/۴۲ بود. میزان کجی و کشیدگی همه متغیرها در بازه ۲ ± بود که نشان داد که انحراف شدیدی در توزیع آن‌ها از حالت نرمال وجود ندارد. همچنین ضرایب همبستگی متغیرهای در سطح ۰/۰۱ معنادار است (P-value<0.01) برای بررسی برازش مدل‌های اندازه‌گیری، سه معیار مورد بررسی قرار می‌گیرند که عبارتند از : الف) پایایی، ب) روایی همگرا و ج) روایی واگرا(Davari & rezazadeh, 2013)). جهت بررسی پایایی از ضریب آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی و جهت بررسی روایی همگرا از شاخص میانگین واریانس استخراج‌شده (AVE) استفاده شد (جدول ۲).

جدول ۲. بررسی روایی و پایایی مدل

سازه	ضریب آلفای کرونباخ (a) > ۰/۷	پایایی ترکیبی (CR) >۰/۷	میانگین واریانس استخراجی ۰/۵ (AVE) >
۱-امید والدگری	۰/۷۳	۰/۸۱	۰/۵۱
۲-حس شایستگی ارتباطی	۰/۷۰	۰/۷۰	۰/۴۶
۳-بهزیستی فضیلت‌گرا	۰/۸۱	۰/۸۷	۰/۵۷
۴- رضابت از زندگی	۰/۷۷	۰/۸۴	۰/۵۲

طبق برونداد جدول ۲ مشخص گردید میزان ضریب آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی بزرگتر از ۰/۷ است و لذا پایایی پرسشنامه‌ها تایید شد. همچنین میزان شاخص AVE نیز متغیرها در محدوده قابل قبول (p_value>۰/۵) قرار دارند. تنها میزان این شاخص برای سازه حس شایستگی ارتباطی مقداری پایین تر از حد استاندارد است که با توجه مقدار پایایی ترکیبی قابل اغماض است؛ لذا روایی همگرا نیز مورد تأیید قرار گرفت (Fornell & Larker, 1981). برای بررسی روایی واگرای مدل از شاخص HTMT (بارهای عاملی متقابل) استفاده شد. معیار HTMT جایگزین روش قدیمی فورنل-لارکر شده است. حد مجاز معیار HTMT میزان ۰/۸۵ تا ۰/۹ می‌باشد. اگر مقادیر این معیار کمتر از ۰/۹ باشد، روایی واگرا قابل قبول است. در این روش میزان همبستگی بین شاخص‌های یک سازه با همبستگی آن‌ها با سازه‌های دیگر مقایسه می شود (Henseler et al., 2009). بررسی داده‌های جدول ۳ نشان داد که روایی واگرا برقرار است.

جدول ۳. بررسی روایی واگرا در مدل پژوهش

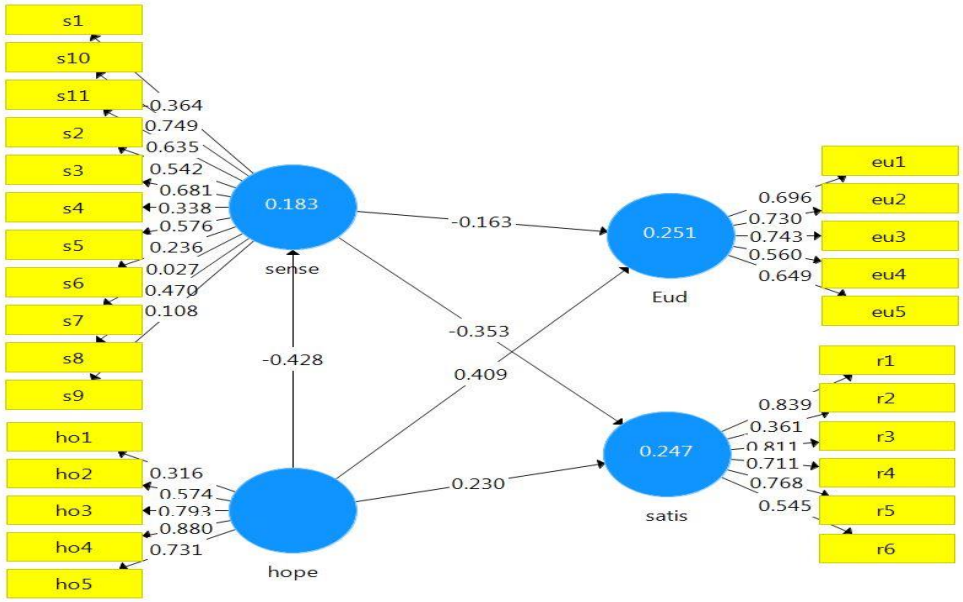
متغیرها	بهزیستی فضیلت‌گرا	امید والدگری	رضایت از زندگی	حس شایستگی ارتباطی
بهزیستی فضیلت‌گرا	۰/۶۷			
امید والدگری	۰/۴۷	۰/۶۸		
رضابت از زندگی	۰/۴۶	۰/۳۸	۰/۶۹	
حس شایستگی ارتباطی	-۰/۳۳	-۰/۴۲	-۰/۴۵	۰/۴۸

بررسی مدل ساختاری نیز از طریق بررسی معیار R^2، معیار Q^2 و f^2 انجام شد. (جدول ۴ و ۵)

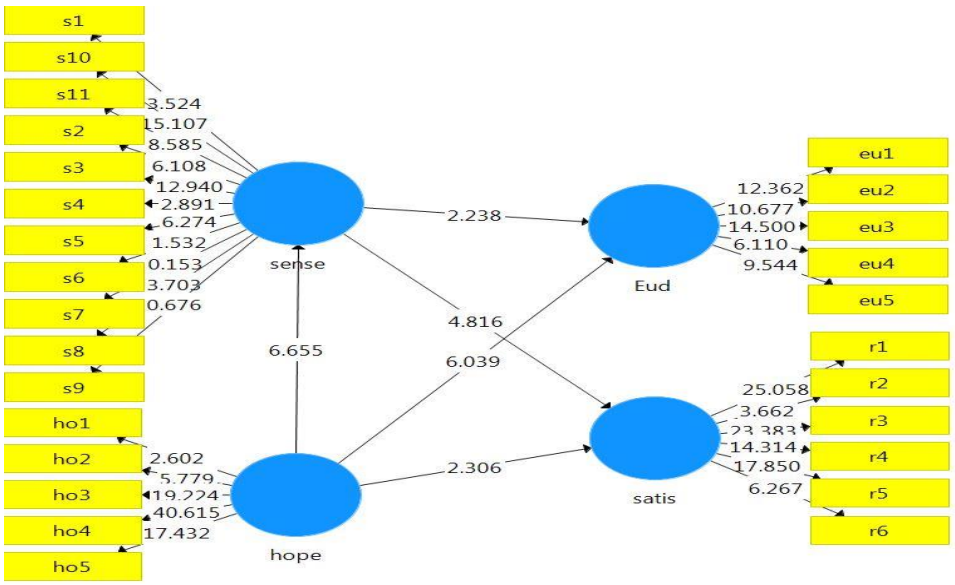
جدول ۴. معیارهای بررسی مدل ساختاری

سازه درون‌زا	R^2	Q^2
بهزیستی فضیلت‌گرا	۰/۲۵۱	۰/۱۰
رضایت از زندگی	۰/۲۴۷	۰/۱۰
حس شایستگی ارتباطی	۰/۱۸۳	۰/۰۳

Henseler et al. (2009) در مورد شدت قدرت پیش بینی مدل (Q^2) در مورد سازه‌های درون‌زا سه مقدار ۰/۰۲، ۰/۱۵ و ۰/۳۵ را به‌عنوان قدرت پیش‌بینی کم، متوسط و قوی تعیین نمودند. در صورتی که مقدار این معیار صفر و یا کمتر از صفر شود، مدل احتیاج به اصلاح دارد. با توجه به نتایج جدول شماره (4)، مقدار Q^2 متغیرهای در حد متوسط است. ضرایب R^2 مربوط به متغیرهای پنهان درون‌زای (وابسته) مدل است و نشان‌دهنده تاثیر یک متغیر برون‌زا بر یک متغیر درون‌زا است و سه مقدار ۰/۱۹، ۰/۳۳ و ۰/۶۷ به‌عنوان مقدار ملاک برای مقادیر ضعیف، متوسط و قوی R^2 در نظر گرفته می‌شوند که در این پژوهش در سطح متوسط است. سومین معیار بررسی برازش مدل ساختاری، اندازه تاثیر f^2 است. این معیار شدت رابطه میان سازه‌های مدل را تعیین می کند و مقادیر ۰/۰۲، ۰/۱۵ و ۰/۳۵ به ترتیب نشان از اندازه تاثیر کوچک، متوسط و بزرگ یک سازه بر سازه دیگر است که در این پژوهش در سطح متوسط و تا حدی ضعیف بود. مقدار معیار GOF معادل ۰/۳۴ به‌دست آمد که با توجه به دسته‌بندی (Wetzels et al., 2009) نشان از برازش قوی مدل کلی تحقیق است. در ادامه بارهای عاملی و ضرایب مسیر و مقادیر T متناظر ارائه می گردد (شکل ۱ و ۲).

شکل (۱). ضریب اثر و بارهای عاملی متغیرها در حالت تخمین استاندارد

شکل (۲). مقادیر t روابط مدل اصلی پژوهش

شکل ۱ و ۲ نتایج مدل اندازه‌گیری را نشان می‌دهند. اگرچه برخی از بارهای عاملی برای سازه حس شایستگی ارتباطی به آستانه رایج ۰/۵۰ نزدیک هستند، **مهم‌ترین توجیه ما برای حفظ این گویه‌ها، شاخص‌های عالی برازش کلی مدل بود** که نشان می‌داد مدل به‌عنوان یک کل، نمایانگر خوبی از ساختار داده‌های بنیادین دارد. مقادیر t برای اکثر بارهای عاملی بزرگ‌تر از ۱/۹۶ بود که نشان‌دهنده معناداری آماری روابط است و در مجموع، برازش مدل را تأیید می‌کند. در بررسی روابط بین متغیرهای پژوهش نیز نتایج نشان داد که ضرایب اثر اصلی مدل از نظر آماری معنادار بودند. جدول ۵ و ۶ روابط مستقیم و غیرمستقیم متغیرها و ضرایب مسیر را نشان می‌دهد.

جدول۵. بررسی روابط مستقیم متغیرهای تحقیق

سازه ملاک	ضریب مسیر(β)	مقدار t	سطح معنی‌داری	F^2
امید والدگری ←بهزیستی فضیلت‌گرا	۰/۴۰	۶/۰۳۹	۰/۰۰۰	۰/۱۸
امید والدگری ←رضابت از زندگی	۰/۲۳	۲/۳۰۶	۰/۰۲۱	۰/۰۶
امید والدگری ←حس شایستگی ارتباطی	-۰/۴۲	۶/۶۵۵	۰/۰۰۰	۰/۲۵
حس شایستگی ارتباطی ←بهزیستی فضیلت‌گرا	-۰/۱۶	۲/۲۳۸	۰/۰۲۵	۰/۰۳
حس شایستگی ارتباطی ←رضابت از زندگی	-۰/۳۵	۴/۸۱۶	۰/۰۰۰	۰/۱۴

با توجه به جدول ۵ مشخص شد که روابط بین متغیرهای پژوهش از نظر آماری معنادار بود (P_value<۰/۰۵). امید والدگری بر رضایت از زندگی و بهزیستی فضیلت‌گرا تأثیر مثبت، و بر حس شایستگی ارتباطی تأثیر منفی داشت. در بررسی تأثیر حس شایستگی ارتباطی بر رضایت از زندگی و بهزیستی فضیلت‌گرا نیز مشخص شد که این تأثیر منفی است.

جدول ۶. روابط غیرمستقیم متغیرهای پژوهش

سازه ملاک	ضریب مسیر(β)	مقدار t	سطح معنی داری
امید والدگری ←حس شایستگی ارتباطی← بهزیستی فضیلت‌گرا	۰/۰۷	۲/۰۸	۰/۰۳
امید والدگری ←حس شایستگی ارتباطی←رضایت از زندگی	۰/۱۵	۳/۹۰	۰/۰۰
امید والدگری ←حس شایستگی ارتباطی مفرط←رضایت از زندگی	۰/۰۵	۱/۴۲	۰/۱۵
امید والدگری ← حس شایستگی ارتباطی مفرط ← بهزیستی فضیلت‌گرا	۰/۰۶	۱/۶۹	۰/۰۹
امید والدگری ←حس شایستگی ارتباطی محدود←رضایت از زندگی	۰/۱۱	۲/۹۹	۰/۰۰
امید والدگری ←حس شایستگی ارتباطی محدود←بهزیستی فضیلت‌گرا	۰/۱۲	۲/۹۷	۰/۰۰

با توجه به جدول ۶ بررسی و مشخص شد حس شایستگی ارتباطی کل نقش میانجی در روابط امید والدگری با رضایت از زندگی و بهزیستی فضیلت‌گرا داشت (P_value<۰/۰۵)؛ همچنین نقش میانجی زیر مقیاس حس شایستگی ارتباطی مفرط از نظر آماری تأیید نشد، اما این نقش برای حس شایستگی ارتباطی محدود تأیید گردید.

بحث

پژوهش حاضر با هدف پیش‌بینی رضایت از زندگی و بهزیستی فضیلت‌گرا بر اساس امید والدگری با نقش میانجی حس شایستگی ارتباطی در والدین انجام شد. یافته نخست پژوهش این بود که امید والدگری به‌طور مستقیم بر رضایت از زندگی اثرگذار است. این یافته با نتایج پژوهش‌های Li et al. (2023)، Han and yuen (2024)، Brito and Soares (2023) و Cole and Molloy (2023) همسو است که همگی رابطه مثبت میان این دو متغیر را تأیید کرده‌اند. در تبیین این فرض می‌توان گفت امید، به‌عنوان منبعی روان‌شناختی، می‌تواند کیفیت عملکرد والدگری را ارتقا داده و احساس موفقیت، کارآمدی و معنا را در والدین تقویت کند. والدینی که اهداف تربیتی روشنی دارند، راهکارهای متنوعی برای دستیابی به آن‌ها می‌یابند و انگیزه لازم برای پیگیری این اهداف را حفظ می‌کنند، در نقش والدگری خود عملکرد مطلوب‌تری خواهند داشت. این موفقیت و حس توانمندی، علاوه‌بر افزایش هیجانات مثبت و تاب‌آوری در برابر استرس، موجب ارزیابی مثبت‌تر فرد از زندگی می‌شود. طبق نظریه اسنایدر (Snyder et al. 1991)، امید متشکل از سه مؤلفه به‌هم‌پیوسته است: هدف‌گذاری روشن، تفکر مسیرها (توانایی طراحی راهبردهای مشخص برای دستیابی به اهداف) و تفکر عاملی (انگیزه و اراده برای اجرای این راهبردها). اسنایدر بر منابع درونی امید تأکید دارد و فرد را عامل اصلی تحقق اهداف می‌داند (Chongwo et al., 2023)، درحالی‌که برخی پژوهش‌ها نقش منابع بیرونی را نیز مهم دانسته‌اند (Marquez & Iglesias, 2019). از آنجا که الگوهای تفکر هدف‌محور و راهیابی در دوران کودکی و نوجوانی شکل می‌گیرند، این نوع تفکر به‌طور مداوم بر هیجانات فرد اثر گذاشته و افرادی که از سطح امید بالاتری برخوردارند، هیجانات مثبت بیشتری را تجربه می‌کنند (Ciarrochi et al., 2023). امید والدگری، با ایجاد نگرش مثبت نسبت به آینده و تقویت احساس کنترل والدین بر رویدادها و تصمیمات، نقش مهمی در بهبود تجربه فرزندپروری ایفا می‌کند. والدینی که دارای امید والدگری بالاتری هستند، قادرند چالش‌ها و مشکلات روزمره فرزندپروری را نه به‌عنوان موانع، بلکه به‌عنوان فرصت‌هایی برای رشد، یادگیری و تقویت مهارت‌های تربیتی خود ببینند. این نگرش مثبت موجب کاهش فشارهای روانی ناشی از مسئولیت‌های والدگری می‌شود و حس رضایت کلی از زندگی را افزایش می‌دهد. علاوه‌براین، والدینی که به توانایی خود در دستیابی به اهداف تربیتی باور دارند، حتی در مواجهه با شرایط دشوار و موقعیت‌های پراسترس، می‌توانند معنا و ارزشمندی زندگی را حفظ کنند و کیفیت تجربه زیسته خود و فرزندشان را بهبود بخشند. امید والدگری نه تنها بر سلامت روان والدین تأثیر می‌گذارد، بلکه به شکل غیرمستقیم رفتارها و شیوه‌های تربیتی آن‌ها را نیز تحت تأثیر قرار می‌دهد، به طوری که فرزندان در محیطی حمایت‌کننده، با ثبات و پرانرژی رشد می‌کنند. در مجموع، امید والدگری مانند یک ابزار روانشناختی و انگیزشی عمل می‌کند که والدین را قادر می‌سازد با اعتماد به نفس و انگیزه، مسیر رشد و تربیت فرزندان را با کیفیت بالاتری طی کنند و از تجربه والدگری لذت بیشتری ببرند.

دومین یافته پژوهش حاکی است که امید والدگری به‌طور مستقیم بر بهزیستی فضیلت‌گرا تأثیرگذار است. این یافته با نتایج پژوهش‌های Doe and Smith (2024)، Murphy (2023)، Brito and Soares (2023)، Cole and Molloy (2023) و Vélez et al. (2024) همسو بوده و همگی رابطه مثبت میان این دو متغیر را تأیید کرده‌اند. در تبیین این فرض می‌توان گفت که پژوهشگران بر این باورند ایجاد بهزیستی فضیلت‌گرا و شادمانی درونی و پایدار، افراد را به سوی موفقیت بیشتر، سلامت بهتر، امیدواری بالاتر، روابط اجتماعی سالم‌تر و در نهایت، سلامت روانی و جسمی مطلوب‌تر سوق می‌دهد. همچنین، عواطف مثبت و منفی، مکانیسم‌های فکری متفاوتی را فعال می‌کنند که بر سلامت روان تأثیرگذارند؛ ازاین‌رو، برای ارتقای بهزیستی ذهنی، توجه به کیفیت زندگی، گسترش توانمندی‌ها و ایجاد رضایت و خشنودی پایدار ضروری است (Karimi et al., 1402). بهزیستی فضیلت‌گرا با ایجاد شادمانی درونی و پایدار، کیفیت زندگی و توانمندی‌ها را افزایش می‌دهد و در نتیجه سطح امید والدگری را نیز بهبود می‌بخشد. بر اساس نظریه منابع محافظتی (Hobfoll, 1989)، افراد همواره در تلاش برای حفظ و تقویت منابع روانی، اجتماعی و مادی خود هستند و امید والدگری به‌عنوان یکی از منابع روانی کلیدی، نقش مهمی در ارتقای بهزیستی فضیلت‌گرا دارد. والدینی که سطح

بالایی از امید دارند، توانایی بیشتری در مواجهه با چالش‌ها و استرس‌های فرزندپروری دارند و می‌توانند منابع روانی و عاطفی خود را به شکل مؤثرتری مدیریت کنند. این مدیریت مؤثر منابع، نه تنها فشارهای روانی را کاهش می‌دهد، بلکه باعث افزایش شادمانی درونی، احساس کفایت و رشد فضیلت‌های شخصیتی می‌شود؛ ویژگی‌هایی که از شاخص‌های اصلی بهزیستی فضیلت‌گرا محسوب می‌شوند؛ به عبارت دیگر، امید والدگری، با تقویت مهارت‌های مقابله‌ای و ایجاد احساس توانمندی، والدین را قادر می‌سازد تا تجربه فرزندپروری را با رضایت بیشتر و معنا و ارزشمندی بالاتر دنبال کنند و به شکلی متعادل، رشد شخصی و روانی خود و فرزندانشان را همزمان پیش ببرند.

سومین یافته پژوهش نشان داد که بین حس شایستگی ارتباطی و رضایت از زندگی رابطه منفی و معناداری وجود دارد که با یافته‌های Çıkrıkçı (2024)، Candel (2023) و Grubbs and Exline (2016) همسو است. در تبیین این فرض می‌توان گفت که حس شایستگی ارتباطی به برداشت فرد از میزان استحقاق دریافت حمایت و منابع عاطفی در روابط اشاره دارد (Rezaee et al., 2024) و نقش مهمی در توزیع عادلانه منابع روانی–عاطفی در روابط صمیمانه ایفا می‌کند (Candel & Turliuc, 2021). بر اساس نظریه خود–تعینی (Deci & Ryan, 2000)، نیاز به شایستگی یکی از سه نیاز روان‌شناختی اساسی است که برای سلامت روان و رضایت از زندگی ضروری به شمار می‌رود. هنگامی که افراد در روابط خود احساس ناتوانی یا کمبود شایستگی می‌کنند، این نیاز برآورده نمی‌شود و در نتیجه انگیزه، کیفیت رابطه و رضایت کلی از زندگی کاهش می‌یابد. نااطمینانی در شایستگی ارتباطی می‌تواند منجر به افزایش استرس، خودانتقادی و فاصله‌گیری عاطفی شود و سلامت روان و کیفیت زندگی را به شکل منفی تحت تأثیر قرار دهد؛ بنابراین، وجود رابطه منفی میان حس شایستگی ارتباطی و رضایت از زندگی، اهمیت تأمین این نیاز روان‌شناختی در روابط صمیمانه را برای ارتقای کیفیت زندگی نشان می‌دهد.

چهارمین یافته پژوهش نشان داد که بین حس شایستگی ارتباطی و بهزیستی فضیلت گرا رابطه منفی و معناداری وجود دارد که با یافته‌های Tolmacz and Mikulincer (2011) و Tolmacz et al. (2016) همسو است. در تبیین این فرض می‌توان گفت برخی والدینی که از سطح بالاتری از امید نسبت به ایفای نقش والدگری برخوردارند، ممکن است به‌طور ناخودآگاه الگوهای کنترل‌گرانه یا خودمحورانه را در تعامل با فرزندان خود دنبال کنند و در مواجهه با اشتباهات یا تعارض‌ها، تمایل کمتری به گذشت و بخشش نشان دهند ((Han & yuen, 2024). همچنین شواهد نشان می‌دهند که والدینی با سطح بالای امید نسبت به عملکرد خود، گاهی دچار نوعی حس برازندگی و کمال‌گرایی والدینی می‌شوند؛ ویژگی‌ای که می‌تواند به رفتارهای انتقادی یا کنترل‌گرایانه نسبت به اعضای خانواده منجر شود (Woods, 2023). از منظر نظریه کمال‌گرایی اجتماعی تجویزشده (Hewitt & Flett, 1991)، برخی افراد معتقدند دیگران از آن‌ها انتظار دارند همواره بی‌نقص عمل کنند و این فشار برای برآوردن انتظارات می‌تواند استرس، خودانتقادی و تعارض‌های بین‌فردی را افزایش دهد. در حوزه والدگری، والدینی که حس شایستگی ارتباطی بالایی دارند، ممکن است این شایستگی را به‌عنوان الزام دائمی برای «بهترین بودن» در تعاملات خانوادگی تفسیر کنند. این ادراک، به‌جای تقویت کیفیت روابط، اغلب به رفتارهای کنترل‌گرانه، انتقادی یا کاهش گذشت و همدلی منجر می‌شود؛ زیرا هرگونه ناکامی به‌عنوان تهدیدی برای تصویر بی‌نقص آن‌ها تلقی می‌گردد. بنابراین، فشار ناشی از کمال‌گرایی اجتماعی می‌تواند کیفیت روابط و مؤلفه‌های اخلاقی را تضعیف کرده و به کاهش بهزیستی فضیلت‌گرا بینجامد، حتی زمانی که فرد از توانمندی ارتباطی خود ارزیابی مثبتی دارد.

پنجمین یافته کلیدی پژوهش نیز این بود که حس شایستگی ارتباطی به‌عنوان یک متغیر میانجی، رابطه بین امید والدگری با رضایت از زندگی و بهزیستی فضیلت‌گرا را به‌طور معناداری تعدیل می‌کند ($P_value < 0.05$). این یافته با چارچوب نظری Tolmacz and Mikulincer (2011) و پژوهش‌های Jiang et al. (2017) و Li et al. (2023) همسو است و با نظریه منابع محافظتی (Hobfoll, 1989) همخوان بوده و نقش منابع روانی–ارتباطی را در انتقال اثرات امید بر بهزیستی تأیید می‌کند. بررسی جزئی‌تر زیرمقیاس‌های حس شایستگی ارتباطی حاکی از آن است که شایستگی ارتباطی افراطی نقش میانجی‌گری معناداری در این روابط

نداشت، اما شایستگی ارتباطی محدود به‌عنوان تنها زیرمقیاس تأییدشده، نقش میانجی‌گری معناداری ایفا کرد. این یافته نشان می‌دهد والدینی که با وجود امید بالا، نیازهای واقعی خود را نادیده می‌گیرند یا از بیان آن‌ها اجتناب می‌کنند، تجربه امید والدگری آن‌ها از طریق سرکوب نیازهای عاطفی و کاهش کیفیت روابط به کاهش رضایت از زندگی و بهزیستی فضیلت‌گرا منجر می‌شود که این مکانیسم با نظریه خودتعینی (Smith & Jones., 2025) مرتبط است که برآورده نشدن نیاز روان‌شناختی شایستگی را پیش‌نیاز کاهش بهزیستی می‌داند. در مجموع، نتایج تأیید می‌کنند که مداخلات آموزشی برای والدین باید علاوه‌بر تقویت امید والدگری، به‌طور خاص بر کاهش الگوهای شایستگی ارتباطی محدود متمرکز شوند؛ زیرا این سازه تنها مکانیسم آماری انتقال‌دهنده اثرات منفی امید بر بهزیستی در این پژوهش بود که این یافته با خلأ مطالعاتی پیشین در زمینه نقش میانجی‌گری اشکال منفی شایستگی ارتباطی در بافت فرهنگی ایران (Alipour Gorand et al., 2022) پیوند خورده و ضرورت طراحی مداخلات هدفمند را برجسته می‌سازد.

اثر غیرمستقیم و معنادار امید والدگری بر بهزیستی از طریق حس شایستگی ارتباطی محدودشده، هرچند به نظر متناقض می‌رسد، از منظر نظری می‌توان به عنوان یک راهبرد مقابله‌ای پیچیده در بسترهای خانوادگی پراسترس تبیین کرد. بر اساس نظریه خودتعینی (Deci & Ryan, 2000)، والدین امیدوار ممکن است برای حفظ هدف والاتری مانند هماهنگی خانواده، نیاز بنیادین خودمختاری را سرکوب کنند که این امر خود را در قالب حس شایستگی ارتباطی محدودشده بروز می‌دهد؛ علاوه‌براین، نظریه حفاظت از منابع (Hobfoll, 1989) این فرآیند را به‌عنوان یک راهبرد سرمایه‌گذاری منابع تبیین می‌کند؛ والدین منبع روان‌شناختی خود یعنی «امید» را برای جلوگیری از یک اتلاف فاجعه‌بار مانند فروپاشی خانواده سرمایه‌گذاری کرده و ناخواسته منابع شخصی دیگری مانند ابراز هیجان را فرسوده می‌کنند. این مسیر نشان می‌دهد که امید زمانی که با موانع مستمر روبه‌رو می‌شود، می‌تواند به‌صورت متناقضی به راهبردهای بین‌فردی نامناسب منجر شود که بهزیستی را تضعیف می‌کند. اثر مستقیم باقی می‌ماند؛ زیرا ویژگی‌های ذاتی مثبت امید هرگز به‌طور کامل توسط این راهبرد نامناسب از بین نمی‌روند.

یافته‌های پژوهش نشان داد مدل نهایی از برازندگی مطلوبی برخوردار است و امید والدگری تأثیر مستقیم و معناداری بر رضایت از زندگی و بهزیستی فضیلت‌گرا دارد؛ درحالی‌که حس شایستگی ارتباطی نقش میانجی ایفا می‌کند. این نتایج چارچوبی کاربردی برای طراحی مداخلات خانواده‌محور فراهم می‌کند و توصیه می‌شود سیاست‌گذاران و متخصصان با اجرای کارگاه‌ها و برنامه‌های آموزشی ساختارمند، الگوهای شایستگی ارتباطی محدود والدین را کاهش دهند تا به ارتقای رضایت از زندگی و بهزیستی فضیلت‌گرا کمک شود. محدودیت‌های این پژوهش شامل طراحی مقطعی بود که امکان استنتاج روابط علّی را محدود می‌کرد. همچنین، نمونه‌گیری از یک جامعه محدود صورت گرفت که تعمیم نتایج به سایر گروه‌ها و فرهنگ‌ها را دشوار می‌سازد. پژوهش‌های آینده می‌توانند با استفاده از طرح‌های طولی و گسترش نمونه به گروه‌ها و فرهنگ‌های متنوع، دقت یافته‌ها را افزایش داده و درک جامع‌تری از فرآیندهای روان‌شناختی و اجتماعی ارائه کنند. چنین رویکردهایی علاوه‌بر روشن ساختن روابط علّی، قابلیت تعمیم نتایج را نیز بهبود می‌بخشند؛ همچنین، بررسی نقش متغیرهای میانجی مانند حمایت اجتماعی و کمال‌گرایی والدگری می‌تواند دید دقیق‌تری از روابط میان رضایت از زندگی، بهزیستی فضیلت‌گرا، امید والدگری و حس شایستگی ارتباطی فراهم کرده و عمق فهم ما از تجربه انسانی در این حوزه را افزایش دهد.

تشکر و سپاسگزاری

پژوهشگران بر خود لازم می‌دانند که از تمامی شرکت‌کنندگان جهت شرکت در پژوهش تشکر و قدردانی نمایند.

تعارض منافع

هیچ تعارض منافعی بین نویسندگان وجود ندارد.

References

Abbasi,N. , Sadri Damirchi,E. , Akhavi Samarein, Z., Rezapur, R. and Mohammadi Arganeh, Z. (2025). The psychometric properties and gender invariance of the persian version of the riverside life satisfaction scale. *Iranian Journal of Psycho-educational Assessment*, *1*(1), 114-131. [In Persian]. https://doi.org/10.30470/ijpa.2025.726669

Alipour Gorand, B., Azmoudeh, M., Esmaielpour, K., & Hosseini Nasab, S. D. (2022). Investigate the mediating role of value orientation in predicting life satisfaction based on dark and light personality traits and emotional differentiation. Shenakht Journal of Psychology and Psychiatry, 9(2), 160-174. [In Persian]. http://shenakht.muk.ac.ir/article-1-1388-fa.html

Brito, A. D., & Soares, A. B. (2023). Well-being, character strengths, and depression in emerging adults. *Frontiers in psychology*, 14, 1238105. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1238105

Candel, O. S., & Turliuc, M. N. (2021). The role of relational entitlement, self-disclosure, and perceived partner responsiveness in predicting couple satisfaction: A daily-diary study. *Frontiers in psychology*, *12*, 609232. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.609232

Candel, O.-S. (2023). Sense of relational entitlement and couple outcomes: The mediating role of couple negotiation tactics. *Behavioral Sciences* (Basel), 13(6), Article 467. https://doi.org/10.3390/bs13060467.

Chongwo, E. J., Too, E. K., Mabrouk, A. A., & Abubakar, A. (2023). Adolescent hope and optimism: A scoping review of measures and their psychometric properties. *African Journal of Psychological Assessment*, 5, Article e137. https://doi.org/10.4102/ajopa.v5i0.137

Ciarrochi, J., Parker, P., Kashdan, T. B., Heaven, P. C. L., & Barkus, E. (2023). Hope and emotional well-being: A six-year study to distinguish antecedents, correlates, and consequences. *Journal of Research in Personality*, 101, 104-115. https://doi.org/10.1016/j.jrp.2023.104115

Çıkrıkçı, N. (2024). Explaining association between interpersonal communication competence and depression through need satisfaction, anxiety, and stress. *Current Psychology*, 43(31), 1–13. https://doi.org/10.1007/s12144-024-06250-8

Cole, B. P., & Molloy, S. (2023). Hope and parenting. *Current Opinion in Psychology,* 49, Article 101554. https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2022.101554.

Davari, A., & Rezazadeh, A. (2013). Structural equation modeling with PLS. Jahad University Press. [In Persian]. https://opac.nlai.ir/opac-prod/bibliographic/3231323

Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). The "what" and "why" of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior. *Psychological Inquiry*, 11(4), 227–268. https://doi.org/10.1207/S15327965PLI1104_01

Díaz, D., Stavraki, M., Blanco, A., & Gandarillas, B. (2015). The eudaimonic component of satisfaction with life and psychological well-being in Spanish cultures. *Psicothema*, *27*(3), 247–253. https://doi.org/10.7334/psicothema2015.5

Doe, J., & Smith, R. (2024). Understanding the dynamics of hedonic and eudaimonic motives on daily well-being: Insights from experience sampling data. *Journal of Happiness Studies*, 25, Article 107. https://doi.org/10.1007/s10902-024-00812-0

Fornell, C., & Larcker, D. F. (1981). Structural equation models with unobservable variables and measurement error: Algebra and statistics. *Journal of Marketing Research*, 18(3), 382–388. https://doi.org/10.2307/3150980

Grubbs, J. B., & Exline, J. J. (2016). Trait entitlement: a cognitive-personality source of vulnerability to psychological distress. *Psychol. Bull.* 142, 1204–1226 . https://doi.org/10.1037/bul0000063

Han, F. (2024). Roles of parents in life satisfaction and educational hope among Chinese high school students. *Frontiers in Psychology*, 15, 1334397. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2024.1334397

Han, F., & Yuen, C. Y.-M. (2024). Roles of parents in life satisfaction and educational hope among Chinese high school students. *Frontiers in Psychology*, 15, Article 1334397. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2024.1334397

Henseler, J., Ringle, C. M., & Sinkovics, R. R. (2009). The use of partial least squares path modeling in international marketing. *Advances in International Marketing*, 20, 277–319. https://doi.org/10.1108/S1474-7979(2009)0000020014

Hewitt, P. L., & Flett, G. L. (1991). Perfectionism in the self and social contexts: Conceptualization, assessment, and association with psychopathology. *Journal of Personality and Social Psychology*, 60(3), 456–470. https://doi.org/10.1037/0022-3514.60.3.456

Hobfoll, S. E. (1989). Conservation of resources: A new attempt at conceptualizing stress. *American Psychologist*, 44(3), 513–524. https://doi.org/10.1037/0003-066X.44.3.513

Hoyle, R. H. (1995). The structural equation modeling approach: Basic concepts and fundamental issues. Sage. https://psycnet.apa.org/record/1995-97753-001

Jiang, X., Otis, K. L., Weber, M., & Huebner, E. S. (2017). *Hope and adolescent mental health.* https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780199399314.013.25

Karimi, Z., Ghamari, M., & Hosseinian, S. (2024). Comparison of the effectiveness of transdiagnostic treatment: Unified and intensive short-term dynamic psychotherapy in eudaimonic well-being in women affected by marital infidelity. *Journal of Psychological Dynamics in Mood Disorders*, 2(4), 21-35. [In Persian]. https://doi.org/10.61838/kman.pwj.5.1.9

Li, M., Lan, R., Ma, P., & Gong, H. (2023). The effect of positive parenting on adolescent life satisfaction: The mediating role of parent–adolescent attachment. *Frontiers in Psychology*, 14, Article 1183546. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1183546

Margolis, S., & Lyubomirsky, S. (2019). Epel, flourishing, and the pursuit of meaning: Toward a theory of eudaimonic well-being. *The Journal of Positive Psychology*, 14(6), 737–750. https://doi.org/10.1080/17439760.2019.1579359

Margolis, S., & Lyubomirsky, S. (2023). What is eudaimonic well-being? Conceptual and empirical distinctions between hedonic and eudaimonic well-being. *Annual Review of Psychology*, 74, 117–143. https://doi.org/10.1146/annurev-psych-032122-111432

Margolis, S., Schwitzgebel, E., Ozer, D. J., Martinez, R. L., & Lyubomirsky, S. (2022). Measuring eudaimonic and non-eudaimonic goods in the pursuit of the good life: The Riverside Eudaimonia Scale (RES) and the Rich & Sexy Well-Being Scale. *International Journal of Wellbeing*, 12(2), 1575–1598. https://doi.org/10.5502/ijw.v12i1.1575

Marquez, V., & Iglesias, J. (2019). Internal and external locus of hope dimensions as predictors of subjective well-being among filipino college students. *Philippine Journal of Counseling Psychology*, 21(1): 39-50. https://ejournals.ph/article.php?id=17325

Murphy, E. R. (2023). Hope and well-being. *Current opinion in psychology*, 50, 101558. https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2023.101558

Rezaee, M. , Izanloo,B. and Abbasi,N. (2024). Determining the psychometric properties and gender invariance of the sense of relational entitlement scale -revised (SRE-R). *Cultural Psychology*, *8*(1), 93-124. doi: 10.30487/jcp.2024.378746.1524

Rusu, P. P., Beckmeyer, J. J., & Yoon, S. (2025). Parental stress and well-being: A meta-analysis. *Journal of Child and Family Studies*, 34(1), 15–30. https://doi.org/10.1007/s10567-025-00515-9

Santillana-García, A., & Martínez, M. (2025). Hope in parenting and its relationship with life satisfaction and eudaimonic well-being. Journal of Family Psychology, 37(2), 112–125. https://doi.org/10.1016/j.ijpsycho.2025.03.002

Smith, A., & Jones, B. (2025). Efficacy of wellbeing education involving long-term interventions or long-term assessment of eudaimonic and hedonic wellbeing and psychological distress: A systematic review. *International Journal of Applied Positive Psychology*, 10, Article 31. https://doi.org/10.1007/s41042-025-00225-1

Snyder, C. R., Harris, C., Anderson, J. R., Holleran, S. A., Irving, L. M., Sigmon, S. T., Yoshinobu, L., Gibb, J., Langelle, C., & Harney, P. (1991). The will and the ways: Development and validation of an individual-differences measure of hope. *Journal of Personality and Social Psychology,* 60(4), 570–585. https://doi.org/10.1037/0022-3514.60.4.570

Thompson, E. J., Stafford, J., Moltrecht, B., Huggins, C. F., Kwong, A. S. F., Shaw, R. J., Zaninotto, P., Patel, K., Silverwood, R. J., McElroy, E., Pierce, M., Green, M. J., Bowyer, R. C. E., Maddock, J., Tilling, K., Katikireddi, S. V., Ploubidis, G. B., Porteous, D. J., Timpson, N., Chaturvedi, N., … Patalay, P. (2022). Psychological distress, depression, anxiety, and life satisfaction following COVID-19 infection: evidence from 11 UK longitudinal population studies. *The Lancet. Psychiatry*, *9*(11), 894–906. https://doi.org/10.1016/S2215-0366(22)00307-8

Tolmacz, R., & Mikulincer, M. (2011). The sense of entitlement in romantic relationships—Scale construction, factor structure, construct validity, and its associations with attachment orientations. *Psychoanalytic Psychology, 28*(1), 75–94. https://doi.org/10.1037/a0021479

Tolmacz, R., Efrati, Y., & Ben-David, B. M. (2016). The sense of relational entitlement among adolescents toward their parents (SREap)—Testing an adaptation of the SRE. *Journal of Adolescence, 53,* 127–140. https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2016.09.003

Tolmacz, R., Lev-Ari, L., & Bachner-Melman, R. (2021). Refining the assessment of entitlement in romantic relationships: The sense of relational entitlement scale-revised (SRE-R). *Frontiers in psychology*, *12*, 744618. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.744618

Vélez, M. J., Marujo, H. A., Charepe, Z., Querido, A., & Laranjeira, C. (2024). Well-Being and dispositional hope in a sample of portuguese citizens: The mediating role of mental Health. *European journal of investigation in health, psychology and education*, *14*(7), 2101–2115. https://doi.org/10.3390/ejihpe14070140

Wang, X., Li, Y., & Zhao, Q. (2025). The impact of parental educational expectations on subjective well-being among adolescents: The serial mediating role of self-efficacy and learning engagement. *BMC Psychology*, 13, Article 353. https://doi.org/10.1186/s40359-025-02669-1

Wetzels, M., Odekerken-Schroder, G., & Van Oppen, C. (2009). Using PLS path modeling for assessing hierarchical construct models: Guidelines and empirical illustration. *MIS Quarterly*, 33(1), 177–195. https://doi.org/10.2307/20650284

Woods, T. (2023). The problem with perfectionistic parenting. *Psychology Today*. https://www.psychologytoday.com/us/blog/alone-together/202303/the-problem-with-perfectionistic-parenting

Yıldırım, M., & Soğancı, R. (2024). Positive parenting, prosocial behavior, meaning in life, and subjective well-being in adolescents: A parallel and serial mediation analysis. *Child Indicators Research*, 17, 1547–1561. https://doi.org/10.1007/s12187-024-10144-3

Zhang, B. F., & Zhang, X. Y. (2024). Correlation between self-efficacy, parental parenting patterns, and severe depression in adolescents. *World journal of psychiatry*, *14*(12), 1827–1835. https://doi.org/10.5498/wjp.v14.i12.1827